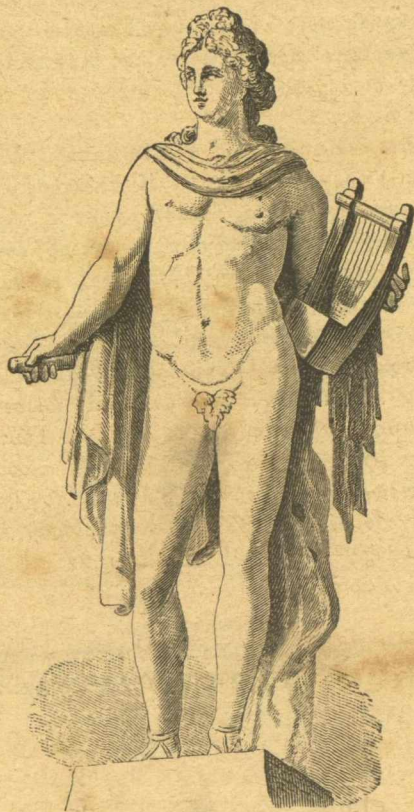

ΑΤΤΙΚΗ ΙΡΙΣ

ΕΤΟΣ Α΄.

Ἀθήναι, τῆ 15 Ὀκτωβρίου 1898.

ΑΡΙΘ. 18.

ΥΜΝΟΣ

Ἀπόλλων ἄργυρότοξε, ἐσένα ἢ Μοῦσα ψάλλει,
Τοῦ Αἰγυῖου γέννημα, σέ, Φοῖβε, ξανθομάλλη.
Τὰ φτερωτά σου τ' ἄλογα ἔς τὸ φλογερό σου ἀμάξι,
Κυβέρνα πάντα ὀλόχαρος μ' ὄλο ἁρμονία καὶ τάξι.
Ὡσάν τὸ Δία παρόμοιος ἔς τὴν παντοδυναμία,
Ὅταν ἔς τοὺς ἄγριους Κύκλωπας τ' ἀνήμερα θηρία,
Ποῦ ἐφέρναν μκυρο θάνατο εἰς τοὺς θνητοὺς καὶ φρίκη,
Ἐσὺ μὲ τὴν σαίτα σου ἐκήρυξες νῆ νίκη.
Τὰ ὠραία μαλλιά τὰ ὀλόχρυσά καὶ τὸ γλυκὸ σου ἀχειλί,
Μαγευτικά ἐσκορπίζανε τὴν εὐωδιά τ' Ἀπρίλη,
Κρεμότανε ἀφ' τὸν ὦμο σου ἡ ἀργυρὴ φαρέτρα
Καὶ τὸ Θεὸ ποῦ ἐπρόβαινε θανάτου κα' ἡ πέτρα.
Μὲ τὸ χρυσὸ δοξάρι σου ἔς τὴν τορνευτὴ ὠμοπλάτη,
Μὲ τὰ μαλλιά τ' ὀλόξανθε, μ' ὀλόφλογο τὸ μάτι,
Τόσαις καρδιαῖς ἐμάγευες μὲ τὴ χρυσὴ σου λύρα,
Ποῦ κ' ἡ Νιόβη ἐξέχανε τὴν ἀσπλαχνὴ της μοῖρα.
Ἀπόλλων, ἄργυρότοξε πρώτη τοῦ Ὀλύμπου δόξα,
Πόσαις καρδιαῖς δοκίμασαν τὰ φλογερά σου τόξα,
Καὶ πόσοι ἀπελπιστήκανε στή φωτεινὴ σου ἀκτιδία,
Θυμῶντας τ' ἄγρια βάσανα τοῦ ἀπελπισμένου Μίδα.
Τῆ νηῆ τὴν ἠλιόγεννητη ποῦ ἀπάντησες ἔς τὰ δάση
Καὶ τὸ γοργὸ ποδάρι σου δὲ μπόρεσε νὰ φθάσῃ,
Δάφνη μὲ μιᾶς τὴν ἔκαμες ἔς τοῦ λογισμοῦ τὴν πάλη,
Γιὰ νὰ φορῆς ἀτίμητη κορώνη ἔς τὸ κεφέλι.

Ὅταν τὸν ἄγριο Πύθωνα ποῦ ἐρήμωνε τὰ δάση,
Ἡ τρομερὴ σαίτα σου τὸν εἶχε διαπεράσῃ.
Γιὰ νὰ δοξάσουν οἱ ἄνθρωποι τὸ θεῖο σου μεγαλεῖο,
Εἰς τοὺς Δελφοὺς ἐπρόβαλε τὸ πρῶτό σου μαντεῖο,
Ὅταν ὁ Ζεὺς σ' ἐξώρισε ἀπὸ τὰ οὐράνια πλάτη,
Σ' τὸν κόσμον δὲν ἐζήτησες βασιλικὸ παλάτι·
Ἄλλ' ἐτρέξες χαρούμενος ἔς τὰ δάση τὰ λαγκαθία
Καὶ τοῦ Ἀδμήτου ἀρχίνησες νὰ βόσκῃς τὰ κοπάδια.
Σ' τὸ βασιλιά Λαομέδοντα σ' ἐροῖζε ἡ μαύρη τύχη
Καὶ τῆς Τρωάδας ἔκτισες τὰ δοξασμένα τείχη.
Τρεῖς ἀδελφαῖς ὀλόχραις σὲ πέπλο τιλυγμέναις,
Ἐντροπαλαῖς τὸ πρόσωπα, γλυκὰ χεροπιασμέναις,
Ἐσὺ ὠδηγοῦσες πάντοτε ἔς τὴ μαγικὴ Ἴπποκρίνη
Καὶ ἔς τὴ καρδιά ἐσκορπίζαζατε χαρὰ, εὐωδιά κ' εἰρήνη.
Καὶ σὺ ἔς τὸν κόσμον ἐπόθησες σ' ἀγαπημένη ἀγκάλῃ,
Νὰ γύρῃς μὲ ταπεινωσι τ' ὀλόχρυσο κεφάλι,
Καὶ σὰν θεὸς ἀγάπησες βασιλοπούλα ὠραία
Καὶ σὰν θνητὸς προδώθηκες περίφανε Σμινθέα.
Κι' ἐνῶ τὸ θάνατο ἔστελνες σ' τὴ γῆ, στήν κορωνίδα,
Σ' το Χείρωνά ἐπαράδινες τ' ἀρρώστου τὴν ἐλπίδα.
Γιὰ σένα, Φοῖβε, ἐπρόβαλε τοῦ Περικλῆ ὁ αἰώνας,
Γιὰ σένα ἔς τὴν Ἀκρόπολι ὑψώθη ὁ Παρθενῶνας,
Καὶ ἔς τὴν Ἑλλάδα ὀλόλαμπροι διαβαίνανε οἱ αἰῶνες
Κι' ἐγέννησαν τον Πίνδαρο οἱ Πυθικοὶ σου ἀγῶνες.
Τῆς λύρας σου μᾶς ἐδειξες τὴν παντοδυναμία,
Ὅταν ἐπρόβαλε ὁ Ὅμηρος κ' εἶδαμε το Φειδία.
Γιὰ σὲ ἔς τ' ἀφράτα μάρμαρα τῆς Πάρου τῆς Πεντέλης
Πνεῦμα ὁ Φειδίας ἐχάρισε καὶ σῶμα ὁ Πραξιτέλης.
Τον Ἀπελλῆν ὠδήγησες μὲ τὴ λαλιά ἐμπνευσμένη
Κι' ἡ Ἀφροδίτη ἐπρόβαλε ἡ ἀνὰδυομένη.
Γιὰ σὲ τὰ θεάτρα ἀνοῖξαν καὶ ἔς τὴν Ἑλλάδα ἐφάνη
Τοῦ Σοφοκλῆ ὁ Οἰδόποδας, ὁ νοῦς τοῦ Ἀριστοφάνη.
Γιὰ σὲ ἐδειχθήκαν οἱ Ἕλληνας ἔς το δοξασμένο ἀγῶνα,
Σ' τὴ Σαλαμίνα γίγαντες, θεοὶ ἔς τὸ Μαραθῶνα,
Τώρα σ' τὰ χέρια τ' ἄσαρκα φωνὴ δὲ βγάζει ἡ λύρα,
Δὲ μᾶς μαγεύει τ' ἄπειρο κ' ἡ φαντασία εἶνε στεῖρα.
Ἦλθε ὁ Μεσσίας περίφανος μὲ θεῖα φωτιά ὅσ' ἀστήθια
Καὶ τοὺς παλμοὺς ἐνέκρωσε ἡ παγωμένη ἀλήθεια,
Κι' ἄλλο θεὸ ἐπιστέψαμε κ' ἐκάμαμε πατέρα,
Πῶς ἦσαν λησμονήσαμε καὶ σὺ θεὸς μῖα μέρα
Κι' ὄλο τὸν κόσμον ἐρώτιζες κ' ἦσαν θεὸς τῆς τέχνης
Κι' εἶχε προστάτη ὁ δύστηχος, πατέρα ὁ καλλιτέχνης.
Σ' τὸν κόσμον ἂν ὑποφέραμε, ἡ μαγικὴ μας λύρα
Τοῦ Ὀλύμπου εὐθύς μᾶς ἀνοίγε τὴ διαμαντένια θύρα
Κι' ἐμεῖς θνητοί, ἐγεύομασθε οὐράνιαν ἀμβροσία
Καὶ ἡ λάμπη δὲ μᾶς τύφλωνε ποῦ ἐρχότανε ἀφ' τὸ Δία.
Τὸ παντοδύναμο εἶδαμε τῶν ἀθανάτων χέρι,
Σ' τὸν οὐρανὸ τὴ λύρα μας νὰ κάμῃ εὐθύς ἀστέρι
Ὅδῆγαι, Φοῖβε ὀλόξανθε, μὴ τὴν τροχιά του ἀλλάξῃ,
Εἰς τὸ γαλάζιο τ' ἄπειρο το φλογερό σου ἀμάξι.
Τὰ φτερωτά σου τ' ἄλογα κυβέρνα μὲ γαλήνη,
Καὶ φῶς ἔς τὰ μάτια σκόρπιζε καὶ ἔς τὰς καρδιαῖς εἰρήνη.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

ΑΘΗΝΑΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

13 'Οκτωβρίου

Μετά την τόσην εφετηινήν ξηρασίαν επήλθον βραχάια αι φθινοπωρινάι βροχαί. 'Επλύθη και εκαθαρίσθη επί τέλος δι' αυτών τοιοιτοτρόπως όλίγον ή βρωμερά και απόζουσα καθ' όλον τή θέρια πόλις μας χάρει εις τον ελεήμονα άπτικόν ουρανόν μας, εις τον όποιον όφειλομεν έκτος τόσων άλλων ποιητικών και αύλων ευεργετημάτων και τουτο το πεζότατον, ν' αναπληροί τους εργολάβους τής καθαριότητος.

Τά φθινοπωρινά νέφη επισκιάζουν τώρα τον όρίζοντά μας, αι χελιδόνες αναχωρούν, και ή φύσις όλη μελαγχολική και λυπημένη αποχαριτετά με τά πρώτα δάκρυά της όριστικώς πλέον τή ξανθά καλοκαίρι. Κάποιος ποιητής ειπεν ότι κάθε έποχή του έτους έχει τή ιδίαζον θέληγτρον της, και δεν ερίσκει τον λόγον να προτιμά τήν μίαν τής άλλης. Και ή έποχή τήν όποιαν διερχόμεθα τώρα πρέπει να τή όμολογήσει κανείς—και αν ως έκ του χαρακτηρός του δεν τον έλκυει ή βρωμαντική μελαγχολία της— ότι είνε μία από τās θελατικωτέρας του έτους. Τό άτύχημα μόνον είνε ότι έδώ εις τās 'Αθήνας αι μεταβατικά αυτα και ωραιότερα έποχα τής ανοίξεως και του φθινοπώρου δεν διατηρούνται πολύ. Σχεδόν δεν ύπάρχουν όλοτελής. Συνήθως μεταβαίνουμεν άποτόμως από τή καλοκαιριού εις τον χειμώνα και τανάπαυιν, αι δε εξαίρεσεις είνιν σπάνιαι. 'Ας έλπίσωμεν ότι θα μάς παράσχη έφετος και αυτήν τήν χάριν άκόμη ό τόνον καλός δειχθείς μέχρι τουδε ουρανού μας.

'Αλλ' αν αι χελιδόνες μάς φεύγουσιν, μάς έρχονται οι νεοσύλληκτοι τής νέας απογραφής. Οι καυμένοι οι νεοσύλληκτοι! Με τά εύρύχωρα ένδύματά των, τά όποια τόνον άδεζίως φέρουσιν, με τήν έκπεπληγμένον ύψος των, με τήν άβέβαιον βήματά των, με τήν όλην παράξενην έκφρασίαν των είνε τόνον κωμικοί, άλλα και τόνον συμπαθείς! Τούς λυπειται και τούς συμπονεί κανείς, διότι στενοχωρούνται άληθινά και ύποφέρουσιν με τās νέας έξεις και τās νέα καθήκοντα, τά όποια τοίς έπιβάλλονται. 'Εκει πρό πάντων εις τά πεδία των άσκήσεων ύφίστανται πλήρες μαρτύριον τρομασμένοι, δύσκαμτοι, εις στάσεις περιέρρους, άνεπιτήδεοι, δυσμαθείς, φαινόμενοι σχεδόν ήλίθιοι. Είνε τόνον ξένη ή στρατιωτική ζωή δι' αυτους, τόνον άκατανόητοι οι όροι της! Και έν γένει τόνον δύσκολα με κάθε νέον πράγμα κατορθώνει κανείς να συνειθίζη, ώστε εξ ανάγκης άμα τουτο του έπιβάλλεται αποβλακοχούται. Δεν θα παρέλθη όμως πολυς καιρός και αυτοι οι ίδιοι θα έξοικειωθούν τόνον πολύ με τās έξεις του έλληρικου στρατιωτικού βίου, με τήν στολήν και τή ξίφος... ώστε πολλοι συνταγματικοι πολίται "Ελληνες να λάθουν τή άτύχημα να αισθανθούν τουτο.

'Αλήθεια, όλίγον έλειψε να τήν λησμονήσωμεν! Πρόκειται περι τής άπεργίας των τυπογράφων των 'Αθηναϊκών εφημερίδων, ή όποια φαίνεται ότι εξακολουθεί άκόμη. Είνε παράδοξος ή άρχή της και δι' αυτό άξίζει να μη τήν άφίσωμεν άπαρατήρητον. Οι τυπογράφοι άπεργούν, διότι οι Διευθυνται των εφημερίδων δεν θέλουν να δώσουν τās εφημερίδας των εις τή συνιστάμενον νέον Πρακτορείον εις τή κέρδη του όποιου έχουν μικρά συμμετοχήν. Λέγουσιν δε ότι και τή συμφέρον των εφημερίδων έξυπηρετείται, διότι διτ το ανταγωνισμού θα επέλθη μεγαλειότερα

κυκλοφορία αυτών. 'Ως έμφανίζεται ή άπκίτησίς των αυτη βέβαια δύσκολα ειμπορεί να ύποστηριχθί. Ειμπορούσαν να ζητήσουν αύτησιν ήμερομισθίου, ουχι όμως να εξαναγκάσουν τον άλλον να πράξη τι τόνον μεμακρυσμένην σχέσηιν έχον με αυτό. Τό να θέλουν δε να δείξουν εις τον άλλον τή συμφέρον του είνε πράγμα, τή όποιον δύναται να τή άρνηθί αυτός. Συνήθως ύπάρχουσιν τόνον άλλα συμφέροντα πλέον άμεσα και πλέον έγγύτερα, τά όποια άγνοεί ή τρίτος! "Ο,τι ξέρει ή νοικοκύρης δεν τή ξέρει ή κόσμος όλος. Οι δε βρωμοί δεν πολυκοιτιζόμεθα καθ' άρχην διτ τά άπώτερα συμφέροντα. Κάλια πέντε και στο χέρι. 'Αλλά ψιθυρίζονται κατι άλλα πράγματα, περι ένός μεγάλου πιστηρίου, τή όποιον έφερον ή διευθυντής του παλαιου Πρακτορείου των εφημερίδων και τή όποιον θα έκτυπώη όλας σχεδόν τās εφημερίδας και κατι τοιαυτα. Και τότε ή άπεργία έχει τον συνήθη λόγον των άλλου συμβαινουσών. Πρόκειται περι έκτοπισμού εργατικών χειρών δι' ένός μηχανήματος, και είνε πλέον καθαρά άμυνα, άγών περι ύπέρβ.ως. Και τή ζήτημα μεταβάλλει έδαφος συζητήσεως. 'Αλλά δεν σκοπεύουμεν τώρα να θέσωμεν τοιαυτα ζητήματα ήμεις. Τό άληθές πάντοτε είνε ότι και αν δεν ύπηρετεί τή ύλικόν συμφέρον των Διευθυντών ή άπεργία επι του παρόντος, πάντως όμως ή ύπαρξις και δευτέρου πρακτορείου θα συνετέλει εις τή ήθικόν συμφέρον του 'Ελλάδι και τή συμφέρον τής κοινωνίας, ήν καλείται να ύπηρετήση ούτος. Είνε τόνον άντιφατικόν ή άνεξάρτητος τύπος να έξερτάται όπως δήποτε και όσον δήποτε όλίγον από ένα άνθρωπον, μάλα τās άληθείς ύπηρεσίας τās όποιās όμολογουμεν ότι όφείλει ή τύπος μας εις τήν ιδιοφυίαν του κ. Τσαγκάρη.

Demi Frank.

Η ΒΑΡΚΟΥΛΑ

Πρός μίαν κόρην

Είδα κοριτσάκι όλόμικρο άκόμα στο κορμί στα χρόνια και στην όμορφιά, μετ' άγνά τά κάλλη και τή φρέσκο χρώμα που σε Ραφαήλου βοίσκεεις ζωγραφιά.

Κι' όμως 'στίς άγάπης τά βαρεία τά πάθη είσαι πειά γυναίκα, μετ' άπ' τή καρδιά. Τά γνωρίζεις όλα τ' άγνωστά της βάρη. Και βαδούλι άκόμα... χύνεις ευωδιά.

Μοιάζεις όπως είσαι τή γερή βαρκούλα, πουναι για να πλέκη 'στην άκρογιαλιά, με τή φεγγαράκι και με τή δροσούλα και στα κυματάκια να σκοροπιά φιλιιά.

Μη ό βορριάς όν τύχει να τήν πελαγώση, και βαθειά σε άγρια κύματα βρεθί, άπ' τή τρικυμία ξέρει να γλυτώση... —'Ας κυτάξη ή ναύτης μόνο μη χαθί! ..

Γιάννης Ν. Σειργάας

ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟΝ (Σκιαγραφίαι)

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΑΡΓΑΡΗΣ

Μάλιστα, κύριοι, Βασίλης Μαργάρης, μήν παραξενεύεσθε διτ τή άγνωστόν του όνομα. Δεν είνε ύπουργός ή βουλευτής, τραπεζίτης ή συνταγματάρχης. Η φήμη του δεν ήρχισεν από τās θρανία του Πανεπιστημίου, όπως έναςμενίζονται να βιογραφούνται άλλοι. Δεν

είνε άπαλλαγέντας επιστήμων, λόγιος ή καλλιτέχνης... του γλυκού νερού. Είνε ένας άπλους χωρικός Ρουμελιώτης από τās περίχωρα του Καρπασαρά, άνθρωπος εργατής και στρατιώτης κατά τον πόλεμον άνήκων εις τήν 3ον τάγμα των εύζώνων του στρατού τής 'Ηπειρου. 'Αλλ' άνθρωπος έν τούτοις όστις ήδύνατο να διδάξη όλους αυτους τους άνωτέρω μεγαλοσχήμους και κορδονομένους κυρίους τί έστι καθήκον, και τί αίσθημα, και τί συνείδησις, και τί αυταπάρησις, και τί φιλοπατρία, και τί άνήρ, και τί άνθρωπος.

Ένας λεβέντης πρώτου άναστήματος, εις τή ρόδιον πρόσωπόν του κατοπτρίζεται όλη ή άνδρική ώραϊότης, ή ύγεια, ή φυσική βώμη. Τό ύψηλόν του και εύρύ μέτωπον λείον και καθρόν, εύθις έκ πρώτης όψεως δεικνύει ότι καλύπτει έγκέφαλον ύγια και κανονικώς λειτουργούντα. Ουδεμία ρυτίς νευροπαθείας τή άσχημίζει. Μόνον όταν λαμβάνει άποφάσεις και συνοφρουούται δύο άλλας ζωηροί κατέρονται από του μέσου του μετώπου κάθετοι επί τή διάκνον των όφρυσών. Οι όρθακμοί του άντανακλώσι όλην τήν αγαθότητα τής άγνης ψυχής του και τήν ειλικρίνειαν, συνδυαζόμενας με ευφυίαν και ταχείαν αντίληψιν. 'Ολόξανθη πίπτει ή κόμη του, όπως όλόξανθο είνε και οι μεγάλοι και αρειμανίον μστακίς του. Φέρει με ιδιαιτέρην χάριν περι τέλειον σώμα τήν φουστανελλάν, τή δε σύνολόν του δύο κυρίως έντυπώσεις προξενεί εις τον προσεκτικόν πρακτηρητήν, άπλότητα χαρακτηρός και δύναμιν αυτου. 'Επιμένω πολύ εις τήν περιγραφήν του, διότι άτυχώς δεν έχω πρόχειρον είκόνα αυτου, όπως τήν παρασχω εις τους άναγνώστας μου. 'Υπάρχουσιν κατι φυσιογνωμιαί, αι όποιαί ωφελούν πολύ όταν επιδεικνύωνται. 'Αλλά τίς είκών θα ήδύνατο να παραστήση ακριβώς τήν ήθικην δύναμιν του; Η ήρεμος στάσις του, καίτοι επιβάλλουσα πάντοτε, είνε ή μία ύψις ή κατωτέρα και μάλλον άδιάφορος τής φυσιογνωμίας του. Πρέπει να τον ίδη τις δρώντα, έν ώρα μάχης, όπως γνωρίση τήν άληθή μορφήν τής άνδρείας τής ήρέμου, τής άνευ παθολογικής εξαίσεως, τής έν πλήρει επιγνώσει και ψυχραιμιά παληκαριάς, εμφανιζόμενης μόνον με ένα έλαφρόν περικάλυμμα, μίαν άδιόρατον νεφέλην, ως άγγλην άγίου ένθουσιασμού, συγκρατουμένου όμως διτ των ήνίων του χαλυβδίνου χαρακτηρός του. "Οχι εξαίσεως και μεθύσια άνόητα, άλλ' ύγιής και σταθερά παληκαριά, άλλ' επιγνώσις πλήρης των πέριξ περιστάσεων, και μετ' όλην τήν γνώσιν αυτήν περιφρόνησις προς πάντα κίνδυνον μ' όλα ταυτα.

'Από των πρώτων πολεμικών ενεργειών είχε προκλήσει τήν προσοχήν του επί κεφαλής αξιωματικού του, ένός νέου έφεδρου άνθυπολοχαγού και δικηγόρου τήν επάγγελμα, και εις όλας τās άναχωρήσεις, εις όλας τās δυσχερείς και απαιτούσας ιδιαιτέρην ευφυίαν περιστάσεις προς τουτον άπετεινετο, αυτον προσελάμβανε μαζί του. Και τον εύρισκε πάντοτε σύντροφον κλών και σύμβουλον κατάλληλον, ένθαρρύνοντα και ωφελούντα τον άπειρον και έκ του προχείρου γενόμενον νέον αξιωματικόν εις τή τόνον ξένον άκόμη δι' αυτον στάδιον του πολέμου. Η τύχη έφαινετο θελούσα να συνδέση εξ αρχής τους δύο αυτους άνθρώπους.

Αι μάχαί εμπροσθεν του χανίου Καρπασαρά και εις τή χωρίον Άνωμη παρά τās Πέντε Πηγάδια τής 'Ηπειρου ήρχισαν από τής 12ης 'Απριλίου και διάρκεσαν μέχρι τής 17ης ιδίου μηνός μ. μ. Δύο λόγοι εύζώνων επί τής γραμμής του πυρός και εις έν έφεδρείαν μόνον, έγκαταλειμμένοι επάλαν άνευ διακοπής κατά των Τούρκων και των κακούχιών, προσπαθόντες να κρατήσωσι τήν

επικαιρωτέραν έν 'Ηπειρω θέσιν. 'Αλλ' ιστορίαν του πολέμου δεν θα γράψωμεν ήμεις. Είνε γνωστά πράγματα αυτα πλέον. Πως έπολέμησεν ή Μαργάρης κατά τās ήμέρας ταυτας ειμπορεί κανείς να φαντασθί μετά τās άνωτέρω λεχθέντα περι αυτου. Τέλος έγένετο μ. μ. τής 17 'Απριλίου ή υποχώρησις των ήμετέρων, ή όποια μετ' όλίγον μετετρέπη εις άτακτον φυγήν και πανικόν. Και ή έθνος επήρχετο πολυάριθμος και λάθρος άνήρχετο τās έλληνικά όχυρώματα.

Ημίσειαν ώραν πρό τής υποχωρήσεως εις τήν κρισιμωτέραν στιγμήν τής μάχης ή έφεδρος άνθυπολοχαγός λαβών δύο τραυματα έκειτο χαμια με συντετριμένον τον ένα πόδα. Είδοποιήθη ή όπισθεν εύρισκομένη ύγειονομική ύπηρεσία, όπως άποστείλη ίατρόν και νοσοκόμους και παραλάβωσι τον τραυματιάν. 'Αλλά μετά τās συνήθεις εις όλα τά πράγματα άργοπορίας των 'Ρωμαίων, όταν κατώρθωσαν να εκκινήσουν ούτοι, ήρχιζεν ήδη ή υποχώρησις. Και ή ίατρος και οι νοσοκόμοι θεώρησαν καλόν άντί να έκτελέσουν τήν έντολήν των να πετάξουν τή φορείον, όπως έφερον και να τή κόψουν λάσπη άφίνοντες και άνθυπολοχαγόν και λοιπούς τραυματίας εις τήν τύχη των. Η στιγμή ήτο κρίσιμος. "Ολοι έφευγον τήδε κάκεισε και εις τον θορόβον και τή πανδαιμόνιον των πυροβολισμών και των κραυγών και τής συγκύσεως ουδείς επρόσεχε τον αξιωματικόν, όστις αίμάσων και άδυνατών να κινήθη έβλεπεν ότι έγκαταλιπόμενος θα συνελαμβάνετο εις τοιαυτήν καταστάσιν αιχμαλωτος υπό των Τούρκων. Έγνωρίζε δε έκ τής προηγούμενης μάχης των Πέντε Πηγαδιών ποία τύχη περιέμενε τους αιχμαλώτους! Ούτε ν' αυτοκτονήση δεν ήδύνατο καν έν τή απελπισία του, διότι καθ' ήν στιγμήν έτραυματίσθη, οι παρατυχόντες στρατιώται θεώρησαν καλόν να τήν άπαλλάξουν του βάρους των φυσιογών και του περιστρόφου του και να τον έκδώσουν τή στολήν όπως εύρουσιν τās πληγάς και σταματήσουν τή αίμα. Παρεκάλει ή αξιωματικός να τον φονεύση τουλάχιστον κανείς έκ των φευγόντων στρατιωτών, άλλ' ουδείς άπεφασίζεν ουτε τόνον καιρόν να χάση προς χάριν του. Τότε τον άντελήθη ή Μαργάρης, όστις μέχρι τής στιγμής εκείνης ήτο άπασχολημένος από τής θέσεώς του με τους Τούρκους και μαχόμενος δεν τον είχε προσέξει, και έρχεται πλησίον του.

— Σκότωσε με, καυμένε Μαργάρη, του φανάζει ή αξιωματικός.

— Τί λές, κύριε άνθυπολοχαγέ, του άπαντα ή ήρωϊκός στρατιώτης, ντουφέκι έχω, φουσκία δόξα σοι ή θεός είνε άκόμη, ή μαζί θα γλυτώσωμε ή μαζί θα πάμε.

Και τον λαμβάνει εις τους ώμους του. Οι Τούρκοι ήδη όλίγα μόνον μέτρα άπέιχον από του όχυρωμάτος των, μόλις τους αναχαιτίζεν άκόμη όμως εύζώνων, περι τους δέκα πέντε, υπό τον επιλογίαν 'Αναγνωστόπουλον, οι όποιοι με θάρρος ήρωϊκόν ήμύναντο πεισιμόνας, άλλ' άνωφελοισ πλέον. "Ολοι έφευγον και τελευτήσας ή Μαργάρης φέρων τή φορτίον του επ' ώμων. Καθ' έκτανατάδας τους ήκολούθουν οι πυροβολισμοί, και από στιγμής εις στιγμήν ένόμιζον ότι θα πέσωσιν άμφοτεροι υπό τās σφαίρας. Ο κίνδυνος ήτο μέγας και ή αυτοθυσία του άληθούς αυτου στρατιώτου ήρωϊκή. Ουδεμίαν ύποχρέωσιν είχε να πράξη τουτο. Οι προς τουτο τεταγμένοι νοσοκόμοι και ή ίατρος έφυγαν. Και ή αξιωματικός του άναγνωρίζων τή δύσκολον τής περιστάσεως δεν του έξήτησε να τον σώση, άλλα να τον φονεύη μόνον, όπως μη πέση ζών εις χείρας των Τούρκων. Ο Μαργάρης όμως σās τή ειπον, δεν ήτο κοινός άνθρωπος, ήτον ήρωας. Και

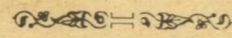
διά τούτο έπραξεν ύπερ τού άπλουή στρατιωτικόν του καθήκον.

Τά άνωτέρω πιστοποιούνται έπισήμως άπό την έκθεσιν του συνταγματάρχου των Γενικών Έπιτελών κ. Άνδρέα Στράτου και άπό την έκθεσιν του παρά τώ Β' εν Αθήναις διαρκεί Στρατοδικείου εισηγητού κ. Κ. Ζαρίτου ύπ' αριθ. 139 του 1898 και άπό άλλας ακόμη έκθέσεις. Άλλά δέν θά ήτο άρκετή ή μαρτυρία του διασωθέντος ύπ' αυτού άνθυπολοχαυού, όστις είνε ο γράφων τάς γραμμάς ταύτας ;

Άνθρωπος δέ όστις έχει εις τού ενεργητικόν του μίαν τοιαύτην πράξιν, εις την τόσην σπάνιν καλών πράξεων τής έποχής μας, δέν είνε άξιος νά τύχη και καλλιτέρων γραμμών την ιδιικήν μου άσθενή σκιαγραφίαν ;

Και βεβαιωθείτε ότι δέν είνε ή εύγνωμοσύνη πρός τον σωτήρά μου μόνη, ήτις με παρώρμησε νά γράψω τάς γραμμάς ταύτας δι' αυτόν. Είνε ανάγκη κάποια πράγματα εις τόν τόπον μας νά λέγωνται και νά επαναλέγονται.

Δημ. Θ. Φραγκόπουλος

ΑΠΟ ΤΕΣ ΠΙΚΡΟΔΑΦΝΕΣ

ΝΕΑ ΜΑΔΙΑΜ

Στόν άγαπητόν μου Charles d'Agostins

Έκει πού άντιλαλούσανε παναγυριού τραγουδία και άνθούσαν ουρανόσπαρτα τής εύτυχίας λουλούδια: εκεί πού είχε ή άνοιξη βασιλείο και πατρίδα, 'εξήφνου 'ς τά βήθη τής νυχτός όρμαίει 'σαν καταγιθά μέσ' άπ' τά μαύρα τάρταρα ή 'Οργή με λύσσα' εκεί στρώνει τραπέζ' ή Φοίκη άπέραντο και ή Χάρος ξεφαντώνει και μιά φωτιά 'εχύνεται πανώρμη 'ς τόν αιθέρα κ' ένα λαμπρό παράδεισο τόν καιεί πέρα-πέρα ! 'Ω, φοβερό πανόραμα ! 'Ως και οι νεκροί άκόμα, πού κούτουνται άναίσθητοι, και αυτοί κήτου άπ' τού χόμα των ζωντανών τούς στεναγμούς θάκούνε με τρομάρα και άπ' τά κατάβαθα τής γής του 'Αδου ή κατάρα μουγκρίζοντας πέρνει ψυχή την άμαρτία και βγαίνει και ντύνεται την κόλασι για σάρκα και άναίβαινει: 'Ψηλά ως τά μετέωρα και λές πώς θάγκυλιάσει ολόκληρο τόν ουρανό και σύσσωμη την πλάσι και του Βοσπόρου σταματάει τού κύμα ξεφτισμένο και βλέπει την φωτολουσιά εκείνη μαγεμένο και άπλώνεται σφυρίζοντας με πόθο καταχθόνιο 'ς τής γής την ύψι άγόρταγο τού φλογερό τελώνιο και όπου κυλιέται τού άγριο θηρίο 'ς τού κύλισμά του άντιλαλεί άλαλαγμός και βογγητό θανάτου και άπ' τού βουνού του Γίγαντα ώσαν στοιχειό προβάλλει ή δαίμονας τής συμφοράς κ' έμπνέεται και ψάλλει 'ς την όμορφιά νεκρώσιμο τραγούδι... ω δυστυχία ! 'Σ τά φιλόκαρδια τής ζωής φυτρώνει άελπισία....

Γλυκοχαράζει τής 'Οργής τού φάντασμα έγύθη, μά καθρεφτίζουν θαμβερά τόν ίσκιό του τά βήθη του άπειρου' άκόμα τρίζουνε μισοκαμμένα ζύλα και τά συντρίμια μουσικιά ταραζει άνατριχίλα και άνήμεσα 'ς τά έλεινά εκείν' άπομεινάρια βόσκουνε φλόγες πού και πού και άγλείφουν τά λιθάρια και άσπρομέλανος καπνός 'σαν σίβανο σκεπάζει την όμορφιά, πού ξεφυγεί, τού πτώμα, πού σπαράζει. Φεύγ' ή κατάρα και άρρησε 'ς τού διάβα της σημάδι ένα καμίνι άπέραντο, έναν έπίγειο άδη και κοιμητήριο διάπλατο, για νά θαστεί θλιμμένη ή εύτυχία ή ζηλευτή και ή ροδοστολισμένη. Και όταν ξεναημέρεψε ο κόσμος όλος πάλι, εκεί άπ' τά χαλίμματα με δάναοιγτη άγκυλή

φαινεται ή Μοίρα ή καπιά, πού 'σαν όγειά θά ζωήση την φτώχεια την ταλαίπωρη και την θανατώση και ή κάθε γήρα, πού έμεινε 'ς τούς δρόμους δίχως σκέπη, την νέε εκείνη Μαδιάμ με τά όρφανά της βλέπει και είναι πικρό παράπονο ο στεναγμός πού αφίνει, 'σαν συλλογιέται πώς θά ζή άπ' την έλεγμοσύνη. Βασανισμένη άνθρωπε ! Άλλοίμονο 'ς εσένα, 'σαν κλαίς 'ς τόν τάφο τής χαράς, 'σαν κλαίς τά περασμένα.

Χωριό μου ! ω άζωγράφιστο χωριό, πού πρωτοείδα 'ς τών άστρων τού τρεμούλιασμα, 'ς τού ήλιου κάθε άχτίδα, 'ς τές νυσταγμένες σου αύγές, 'ς τές ήμερες βραδυές σου, 'ς τά πράσινα λαγκάδια σου, 'ς τές άκροθαλασιές σου, ώσαν καθρέπτης διάφανος, 'σαν εύαγγέλιο θείο νάνοιγεται θεόμορφο τής πλάσεως τού βιβλίο και μέσ' 'ς εκείνο έβύθιζα την πλάνα φαντασία και την ψυχή μου έβάφτιζα μέσ' 'ς την άθανασία και άκουγα 'ς τού άφραστο τραγούδι του Ζεφύρου' δοξολογία μυστική 'ς τόν Κτίστη του άπειρου. Χωριό μου, όπου έπέρασαν τά παιδικά μου χρόνια, 'σαν τόν σκοπό, πού τραγουδούν του δάσου σου τάηδόνια, 'σαν τού γλυκό κελάρωμα τά ρυακια σου πού αφίνουν και 'σαν τές μαγικές μουσικές τά ρόδα σου πού χύνουν, —όλοιο χωριό μου, ή ύψι σου και τώρα ή νεκρωμένη μέσ' 'ς την ψυχή μου ξεναζή και άνάστασι προσμένει και είναι στιγμές, πού λησμονώ τά πρωτεινά σου κάλλη και βλέπω μέσ' 'ς τής χειμωνιάς την άγρια παραζάλη τού χιόνι 'σαν νεκρόπολι βουδή νά σε σκεπάξει ή εκεί μέσ' 'ς τά μεσάνυχτα, πού ή λύπη άναστενάζει, άπ' την κορφή μιανής γωνιάς τού νυχτοπούλι κλαίει και μέσ' 'ς τά μοιρολόγια του τά θλιβερά μου λέει: 'Ω ξένη, πού ψυχομαχάς 'ς τού πόνου μαύρο δρόμο και θάφτεσαι 'ς την καταγινιά με τόν Σταυρό 'ς τόν όμο, βάλε μιά πέτρα 'ς την καρδιά και ξεναγύρα πάλι κ' έλα 'ς αυτήν την έρημιά νά γύρης τού κεφάλι και 'ς τού χωριού σου πλάγιασε την στάχτη άπό κάτω και όνειρέψου όνειράτα και δόξα του θανάτου. 'Ελα έδω νά κλείσουνε τά μάτια σου μελπίδα' σου άνοίγει μάνας άγκαλιά ή έρμη σου πατρίδα.

Ι. Η. 'Ιωαννίδης

Ο ΕΝ ΔΕΛΦΟΙΣ ΧΡΥΣΟΥΣ ΤΡΙΠΟΥΣ

Μετά την εν Σαλαμίνι ναυμαχίαν ή εν Πλαταιαίς μάχη συνεπλήρωσε την εδοξον σειράν των ευκλειών κατά των Περσών άγώνων και άπήλλαξε τού ίερόν τής 'Ελλάδος έδαφος άπό τού βαρύ πέλμα βαρβαρού επιδρομέως. 'Η νίκη των 'Ελλήνων ύπήρξε λαμπρά και ή καταστροφή των έχθρών ολοσχερής και τελεία. Πλουσία και ποικίλη λεία περιήλθενεις χείρας των νικητών' πολυάριθμα χρυσά και άργυρά σκεύη, τάπητες, πολυτελείς, ιμάτια όπλα, πλήθος χρυσών και άργυρών νομισμάτων και έπί πᾶσι ή μεγαλοπρεπής και πολυτελής σκηνή του Ξέρξου, ήν ούτος φεύγων προτροπάδην έξ 'Ελλάδος, κατέλειπεν εις τόν Μαρδόνιον. Μετά τά αισθήματα τής άκράτου χαράς, εις ά άπερισπάστως παρεδόθησαν μετά την λαμπράν αυτών νίκην οι 'Ελληνες πρώτιστον αυτών καθήκον έθεώρησαν νά θάψωσι τούς εν τή μάχη πεσόντας, ούς εκρυψαν παρά τάς πύλας των Πλαταιών εις χωριστούς καθ' έλληνικήν πόλιν τάφους' τού έργον τής άθροίσεως και συλλογής τής λείας κατά διαταγήν του Πausανίου ανέλαβον οι Εϊλωτες, οίτινες πολλά μόν λάφυρα άποκρύψαντες έπώλησαν αυτά λάθρα εις τούς Αίγινήτας υπερπλουτήσαντας εκ του περιστατικού τούτου, πολλά δέ κατέχουσαν εις την γήν, τά όποια έπί πολύν χρόνον μετέπειτα άνεκαλύπτοντο ύπό των Πλαταιέων άλλ' ούδέν ήττον ο συγκομισθείς πρός διανομήν θησαυρός των λαφύρων άπέβη υπερόγκος' και του θησαυρού τούτου άφιέρωσαν πρδ παντός οι 'Ελληνες εις τόν εν Δελφοίς ναόν την δεκάτην, έξ τής άνετθη εκεί

ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΕΛΗΝΗΝ

Της νύχτας μας καμάρι, 'στον αιθέρα σκιάδοι και 'μεις στήν άπειρη όμορφιά σου! 'Αλλά καθένας θλίβετ' έδω πέρα, άπάντεχα 'σαν μάθη την έρημιά σου.

Μίνα βαστά ή νύχτα σου κ' ή μέρα μιά, δέν φυτρώνει χόρτο 'στά βουνά σου καμιά ζωή μέσ' στή 'δική σου σφαίρα, καμιά δέ βρίσκεται παρηγοριά σου !

Σελήνη μου, παντέρημο βασίλειο ! χωρίς ζωή κι' άγέρα και νερά, με πεθαμμένη 'μοιάζεις όμορφιά.

Τ' όχρό σου φώς τού πέρνει άπ' τον ήλιο κ' είσαι — ντροπή 'στό τόσο σου καμάρι— τή νύχτα στής άγάπες μας φανάρι !

Χρῆτος Βαυλέντης.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΤΑΥΓΕΤΟΝ

Τίς θά δυνηθῆ ποτέ, ω γίγα, νά περιγράψῃ τού φοβερόν μεγαλειόν σου, τίς θά δυνηθῆ ποτέ αἶρων τού βλέμμα επί σου νά άναμετρήσῃ τού φανταστικόν ύψος σου, εν φ ή χιονοσκεπής και όμιγλώδης κορυφή σου σχίζει τά νέφη, οι δέ πόδες σου βαινουσιν εις την άβυσσον ! Αί κείδροι και αί έλάται αί στέφουσαι τά αιωνόβια πλευρά σου πίπτουσιν άνανεούμεναι ή μία μετά την άλλην, διότι θανάσιμως πλήττονται ύπό τού άδυσωπήτου χρόνου και των άγρίων στοιχείων τής φύσεως, εν φ σύ σκυθρωπός μάρτυς τής αιωνιότητος, άπτόητος και υπερέφρωνος δέχεται την πάλην των στοιχείων και τού χρόνου, εις την άκάθεκτον αυτών όρμήν προβάλλων τού γρανιτικών σώμα σου, επί τού όποιου συνετρίβησαν τοσοῦτοι μακροί αιώνες !

Υπό τούς σεπτούς πόδας σου παρήλθον μυρμηκίαί ανθρώπων, και ύπό την βαρείαν και άπέραντον σιάν σου έβλάστησε ποτέ ή Σπαρτιατική άνδρεία, ής ή φήμη θά πλανάται άνά τόν κόσμον, έφ' όσον σύ θά ίστασαι επί τής μητρός γής !

Η ήως πρώτη χρυσίζει τού σεβάσιμον μέτωπόν σου, ή δέ νύξ άμιλλωμένη πρώτη σύρει τόν ζοφερόν πέπλον επί των μυστηριωδών φαράγγων σου, όποτε σύ στυγνός και πελώριος ίστασαι ως νυκτοφύλαξ επί τής εύρείας κοιλάδος τής Σπάρτης, άψηρών τάς μυκωμένες θυέλλας και τάς φοικαλέας εκλάμψεις των νεράν, αίτινες άπαισιώς φωτίζουνσι τάς φαραγγώδεις πλευράς σου !

'Ω ποσάκις ή νεότης δέν με ώθησεν εις τά ύψη σου, ποσάκις ή πλανητική φαντασία μου δέν έφερε τού βήμα μου εις τάς δροσεράς πηγάς, αίτινες άθορόδως εξέρχονται σχίζουσαι τά άδριακά σπλάχγνα σου ίνα ύπό πικρών ελάτων θρομβούμενα δροσίζουσι τά φλεγόμενα ύπό τού κκαμάτου χείλη τού όδοιπόρου !

Γέρων Γύγετε ! Η σκιά τής προαιωνίου δρυός σου με θέλγει περισσότερον τής σκιάς των ύψιρόφων και εκλάμπρων μεγάρων, ο φαραγγώδης και παρθενικός άήρ σου διαστελλει ζωρότερον τούς πνεύμονάς μου ή ο εϋσμος άήρ των χειροποιήτων δασών των μεγάλων πόλεων,

τρίπους χρυσοῦς επί τρικεφάλου όφεις ίστάμενος. Παράδοξοι είνε αί περιπέτειαι τού μνημείου τούτου, τού δικαιώνοντος την μνήμην ενός των ένδοξοτέρων γεγονότων τής πατρίου ήμών ιστορίας, και περισπέντος μέχρι των χρόνων ήμών κατά παράδοξον τής Θείας Προνοίας βουλήν ώστε αί περιπέτειαι αυτού ήν προωρισμένον νά άπεικονίζωσι τάς περιπετείας τού πολυπαθοῦς ήμών έθνους. 'Ότε εν τή τετάρτη μ. Χ. εκατονταετηρίδι ο μέγας Κωνσταντίνος εκτίσε την επώνυμον αυτού πόλιν και ίδρυσε την νέαν πρωτεύουσαν τού 'Ελληνισμού, ήτις προπαρεσκέυασε τού θάυμα τής μεταβολής και μεταμορφώσεως του ρωμαϊκού Κράτους εις 'Ελληνικήν Βυζαντινήν αυτοκρατορίαν, μετήνεγκεν εξ 'Ελλάδος εκτός άλλων και τού εν λόγω μνημείον και τού έστησεν εις την άχανη τού 'Ιπποδρομείου πλατεϊαν.

Τού μνημείον ήτο εκτοτε κολοβόν, διότι οι ιερόσολοι Φωκείς είχαν αφαιρέσει ήδη τόν χρυσόν τρίποδα, ώστε δέν είχε μείνει ειμή ή όρεισιδής τρικάρηνος χαλκή στέγη, ήτις και μετηνέθη εις την Κωνσταντινούπολιν. Τού μνημείον έμεινεν άλώθητον και επί τής άλώσεως τής Κωνσταντινουπόλεως ύπό των Φράγκων, οίτινες παντοίαν άλλην καταστροφήν επενεγκόντες εις την βασιλείδα των πόλεων έσεβάσθησαν τούτο' και τοιοῦτον διετηρήθη μέχρι τής άλώσεως αυτης ύπό των Τούρκων. 'Επί τής όσμаниκής κατακτήσεως νέους υπέστη τού μνημείον άκρωτηριασμούς και αφηρέθησαν αί τρείς τού όφεις κεφαλαί και κατεχώσθη κατά τού πλείστον και ούτω διετέλεσε καθ' όλους τούς σκοτεινούς τής δουλείας χρόνους. Κατά τού 1856 τή πρωτοβουλία φιλαρχίων 'Αγγλων αξιωματικών ενηργήθησαν άνασκαφαι και άνεφάνη ολόκληρον τού ίσταται δέ εκτοτε εκεί ζών μνημείον των ιστορικών τού έθνους περιπετειών. Και κολοβόν ως είνε, είνε εν των πολυτίμων κειμηλίων τού ελληνικού έθνους και υπενθυμίζει εις τόν 'Ελληνα επισκέπτην, όστις προσέρχεται εκεί ίνα προσφέρῃ τόν όφειλόμενον φόρον εύλαθείας πρδ τού εύκλεους μνημείου, ένδόξους σελίδας τής πατρίου ήμών ιστορίαν, ής εξιστορεί εν των λαμπροτάτων κατόρθωμάτων.

Φιλίστωρ

ΝΕΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Τού λαμπρότατο άστέρι πού βγαίνει 'ψηλά, 'πού θαυμώνουν στή θωριά του όλα τά μάτια, για τού πειδ μεγάλο άστέρι τού θαρροῦν, 'σαν σκεπάσει τ' άλλ' άστέρια με τού φώς του.

'Ενα μάτι 'μπρός στόν ήλιο δέ θαυμώνει, 'στόν άπέραντο κόσμο, τ' ανθρώπου ο νοῦς, εν' άστέρι 'πού σκεπάζει και τόν ήλιο με τού θείο τής αλήθειας του τού φώς !

Μέσα 'στ' άπειρο ξανοίγει χίλιους ήλιους, άγνωστους κουμμένους μεσ' τή σκοτεινιά. γίγαντες 'στόν ήλιο εμπρός τόν ιδικό μας και μās δείχνει τού μεγάλο τού Θεού !

ή δὲ φωνὴ τοῦ ὑψιπέτου ἱέρακος ὅστις ἀστραπιαίως διασχίζει τὰ ριγὰ ἀψὲ σου μὲ ἐνθουσιᾶ περισσότερον τῶν ἀνθρωπίνων μουσικῶν!

Ὡ πόσον ἐπεθύμουν νὰ ἤμην εἰς λίθος τοῦ γιγαντιαίου σώματός σου, μία χρυσαλλίς τῶν ἀπεράντων πευκῶνων σου, μία πνοὴ τῶν ἀνηλίων φεράγγων σου, μία κερωδικὴ ἠχώ τοῦ ἀρρήτου μεγαλείου σου!

Ὁ Θεὸς μὴ θέλων νὰ πατήσῃ τὸ ἀμαρτωλὸν ἔδαφος τῆς γῆς ὅπως ἐκ τοῦ συστάδην κατοπτεῦχ τὸ πολυπλάκτον ἔργον του, ἔπλασε σὲ καὶ τοὺς ὁμοίους σου βουνοὺς, ὧ γέρων Ταύγυτε, οἴτινες βαρεῖς ἐπικάθεσθε τῶν στέρων τῆς γῆς, καὶ δέχεσθε τὰ ἱερά αὐτοῦ πέλαμα.

Χαίρε, ὦ γέρων Ταύγυτε, χαίρε ὦ ἱερὸν καὶ προσηλὲς βουνόν, χαίρε χρυσοφύγον τῆς θείας πνοῆς, χαίρε θεόκτιστε καὶ νεροσχίστα γίγα, μὲ τὰς ἐλατοβριθεῖς πλευράς σου, μὲ τὰς μελαγχολικὰς καὶ καθαρὸν πηγὰς σου, μὲ τοὺς στυγεῖους κρότους καὶ ἀκαταλήπτους θορύβους τῶν εἰς τὰς ἀπορραγίας κυλιόμενων ρευμάτων σου, μὲ τοὺς καταχθονίους συριγμοὺς τῶν ἐπὶ σὲ δερομένων ἀνέμων, μὲ τὰς ζοφερὰς καὶ αἰθρίας ἡμέρας σου, μὲ τὸ μειδίαμα καὶ τὴν ἀπειλήν, μὲ τὸ λευκὸν καὶ κυανίζον ἐνδυμὰ σου, μὲ τὰ σιγαλὰ καὶ δαιμονιώντα δάση σου, μὲ τοὺς ἀγρίους καὶ ἀπροσπελάστους κατοίκους σου, οἵτινες φεύγοντες τοὺς ἀνερχομένους ἀνθρώπους εἰσέρχονται δρομαῖοι εἰς τὰς ἀνηλίους καὶ ἐρεβώδεις κρύπτας σου.

Χαίρε ἱερά σκοπιὰ ἀπὸ τοῦ ὕψους τῆς ὁποίας βλέπει τις τὴν σιωπηλὴν καὶ ἔνδοξον κοιλάδα τῶν Σπαρτιατῶν, ἥτις τοσαῦτα παρελθόντα μεγαλεῖα κρύπτει ἐν τοῖς σπλάγγνοις αὐτῆς! Ὁ ἀνερχόμενος ἀς χαιρέτησῃ εὐλαβῶς τὴν οἰανὴ βαρεῖα ὑπνώττουσαν ἐκείνην κοιλάδα, ἥτις διέθρεψε τοὺς πάλαι ποτὲ φίλους τοῦ πολέμου καὶ τῆς δόξης, καὶ ἐπὶ τῆς ὁποίας ἴστανται ὑπὸ τοῦ χρόνου ἀποσκελεθρωθέντα μνημεῖα τινὰ τῆς ἀρχαίας εὐκλείας φέροντα τὰ ἴχνη τῆς ἀσθεῖας τῶν νεωτέρων.

Εὐτυχῆς ὁ ὄρων καὶ ἀποθαυμάζων σε, Ταύγυτε, εὐτυχέστερος ὁ τοὺς πόδας ἐπὶ σοῦ φέρων!

Ἐκ τῆς μονῆς Γόλας ἐν ἔτει 1878.

ANNA

— Ἐδῶ εἶνε.

Εἶπε καὶ ἐστάθηκε ἔμπροστὰ σὲ ξύλινο ἀπλούστατο σταυρὸ, μισοχωσμένον σ' ἕνα σωρὸ ἀπὸ χορταριασμένον χῶμα. Σ' ἐκείνον τὸ σταυρὸ, ποῦ τὸν κοκκίνιζε ὁ ἥλιος μὲ τὲς στερνὲς του ἀχτίδες, ἐκάρφωσε βλέμμα μελαγχολικὸ καὶ περίλυπο ὁ Χρῆστος.

— Ἐδῶ εἶνε, εἶπε σιγαλὰ καὶ ἐγονάτισε 'ς τὸν φτωχικὸ τάφο, π' οὔτε κάγκελα ἐφράζανε, οὔτε μαρμαρένιες κολώνες μὲ ἀγγέλους καὶ τραγοῦδια στολίζανε. Ἐνας ξύλινος ἄσπερος σταυρὸς μὲ μισοθυμμένο ἀπὸ τὴν πολυκαιριὰ τ' ὄνομα τοῦ πεθαμένου, καὶ δυὸ κυπαρισσάκια, ποῦ ἡ κορφὴ τῶν ἐσιμῆγε 'ς τὸ φύσημα τῆς αὔρας, ἦταν τὰ μόνα του στολίδια!

Ἐβγαλε ἀπὸ τὸν κόρφο του λίγα ἄνθη φρεσκοκομμένα, τὰ σκόρπισε 'ς τὰ πόδια τοῦ σταυροῦ καὶ φιλιώντας τὸ χῶμα:

— Κοιμοῦ, Ἄννα, εἶπε κοιμοῦ ἤσυχα, γιατί ὅσο ζω θὰ σὲ θυμᾶμαι!...

Σηκώθηκε καὶ στρέφοντας 'ς τὸ φίλο του, ποῦ ἔστεκε παράμερα καὶ τὸν κύτταζε μ' ἀπορία:

— Ἐμπρός, τοῦ λέει, πάμε.

Πάμε! μὰ δὲ μοῦ λὲς τί ἐννοοῦνε δὴ αὐτὰ;

— Θὰ σοῦ πῶ! ρίχνοντας τελευταῖο βλέμμα 'ς τὸν φτωχικὸ τάφο εἶπε, καὶ ἀπομακρύνθηκε μὲ τὸ φίλο του,

— Εἶδες τίνας ἦταν ὁ τάφος;

— Εἶδα' ἐδιάβασα 'ς τὸ ξεθωριασμένο σταυρὸ του

Ἄννα Σ...;

— Τὴν ἐγνώριζες;

— Ὅχι καὶ νὰ σοῦ πῶ τὴν ἀλήθεια πρώτη φορὰ εἶδα τέτοιο ὄνομα. Συγγενισὰ σου βέβαια δὲ θὰ ἦταν, καὶ γιὰ νὰ διατηρηθῇ τόσο ζωντανὴ 'ς τὴν καρδιά σου ἡ μνήμη τῆς, κάποιον τρυφερὸ αἰσθημα θὰ σ' ἔνωσε μαζί τῆς ὅταν ἐζοῦσε... ἔτσι δὲν εἶνε;

— Ναί, μᾶς ἔνωσε τὸ ἅγιο αἰσθημα τῆς φιλίας. Θὰ σοῦ διηγηθῶ τὴν ἱστορίαν.

— Μία μέρα ἤμουνα σὲ φιλικὸ μου σπίτι καὶ ἐκεῖ ποῦ πέραγε ἡ ὥρα, κουβεντιάζοντας μὲ τὴν νοικοκυρὰ καὶ μὲ μιὰ νέα κόρη ποῦ καθότανε ξάγναντὰ μου, μπαίνει ξάφνω βιαστικὰ ἡ μικρὴ ὑπηρετρία, καὶ:

— Κυρά, λέει, μία χριστιανὴ νὰ τὴν ἐλεήσουμε... Ἄνοιξε μὲ προθυμίαν τὸ πορτοφύλι τῆς ἡ φιλόνηρωπη κυρία καὶ ἔδωκε μιὰ φουχτα πεντάρης γιὰ τὴ ζητιάναν, ποῦ ἐγὼ γιὰ χωρατὰ:

— Μπόλικά, τῆς λέω, κάνεις τὰ ψυχικά.

— Μπᾶ! μοῦπε μὲ χαμόγελο ἐνῶ ἡ ἀπέναντί μου κόρη, ποῦ σπάνια ἄνοιγε τὸ στόμα, ἐσήκωσε τὰ μάτια ἀπὸ τὴν ἐργασίαν τῆς καὶ κυττάζοντάς με:

— Χαρὰ 'ς ἐκείνον, μοῦ λέει, ποῦ ἔχει καὶ δίνει 'ς τοὺς φτωχοὺς. Ἐγὼ ἂν εἶχα θάδνα κάθε μέρα, γιὰ νὰ μὲ συχωρᾶνε ζωντανή...

— Καὶ γιατί τοῦτο;

— Γιατὶ ὅταν πεθάνω δὲν θὰ μὲ θυμᾶται κανένας! χαμηλώνοντας τὰ μάτια εἶπε καὶ ἐκοκκίνισε τὸ συμπαθητικὸ πρόσωπό τῆς.

— Καὶ πῶς τὸ ξέρεις; τὴν ρώτησα καὶ τὴν κύτταξα προσεχτικὰ, γιατί μοῦ κάμανε ἐντύπωσι τὰ λόγια τῆς.

— Τὸ ξέρω! στρέφοντας ὀλόγυρα βλέμμ' ἀπελπισμένο καὶ περίλυπο εἶπε καὶ ἐστέναζε ἀπὸ τῆς καρδίας τῆς τὰ βῆθη. Ἐγυρε τὸ κεφάλι 'ς τὴν ἐργασίαν τῆς καὶ εἶδα δυὸ δάκρυα νὰ βρέζονε τὰ δάχτυλά τῆς.

Τὴν κύτταξα συμμένη 'ς τὸ ἐργόχειρο καὶ ἡ μελαγχολία ποῦταν χυμένη 'ς τὸ γλωσσὸ πρόσωπό τῆς μοῦ ἐράγιζε τὴν καρδιά. Πάντα ἐσυμπαθοῦσα 'ς αὐτὴ τὴν νῆα γιὰ τὴ σεμνότητα καὶ τοὺς εὐγενικοὺς τῆς τρόπους, μὰ ἀπὸ τὴ στιγμή ποῦ τὴν εἶδα νὰ κλαίῃ τὴν πόνεσε ἡ ψυχὴ μου καὶ χωρὶς νὰ θέλω ἄρχισα νὰ συμμερίζομαι τὴν ἀγνωστὴ 'ς ἐμὲ λύπη ποῦ τὴν βασιάνιζε. Ἐσκέφτηκα πῶς κάποιος ἔρωτας δυστυχησμένος ἴσως θὰ ἐτυραννοῦσε τὴν τρυφερὴ καρδιά τῆς, καὶ ἀποφάσισα μὲ τρόπο νὰ πάρω τὸ μυστικὸ τῆς, γιὰ νὰ τὴν παρηγορήσω καὶ εἰς τὸ ὕστερο νὰ τὴ συνδράμω σὰν ἀδελφός. Ἐκάθησα λοιπὸν σιμὰ τῆς καὶ σὲ στιγμή ποῦ βρεθήκαμε μονάχοι:

— Ἄννα, τῆς λέω, πρώτη φορὰ ἀκούω ἄνθρωπο 'ς τὴν ἡλικίαν σου νὰ ἐκφράζεται τόσο ἀπελπισμένα.

— Γιατὶ θὰ εἶμαι, ἴσως, καὶ μοναχὴ 'ς τὸν κόσμον! μὲ μικρὸ χαμόγελο μοῦ εἶπε. Ἄφισε 'ς τὰ γόνατα τὸ κέντημά τῆς καὶ μὲ κύτταζε μὲ βλέμμα πόλεγε περισσότερα ἀπὸ χίλια στόματα, μὲ βλέμμα ποῦ μπῆκε μέσα 'ς τὴν καρδιά μου.

— Μὰ τόσο μεγάλη λοιπὸν εἶνε ἡ λύπη σου, ὥστε νὰ σ' ἔχη σὲ τέτοιο βαθμὸ ἀπελπισμένη;

— Ναί! ἡ λύπη μου εἶνε μεγάλη ὅσο δὲ μπορεῖς νὰ φαντασθῆς, καὶ ἡ μόνη ἐλπίδα τῆς ζωῆς μου εἶνε ὁ θάνατος!...

— Δὲν πιστεύω δὰ νὰ τὸ λὲς μὲ τὴν καρδιά σου πῶς πεθυμᾶς νὰ πεθάνῃς!.. Ἡ ζωὴ, Ἄννα, εἶνε γλυκειὰ καὶ ὁ καθένας τὴ θέλει μ' ὅσα καὶ ἂν ὑποφέρῃ, πολὺ περισσότερο ὅταν εἶνε νέος...

— Καὶ γιατί σὲ παρακαλῶ;

— Γιατὶ ὁ νέος ἔχει ἔμπροστὰ του τὸ ἀπέραντο μέλλον.

— Ἐχεις δίκην! ἀλλὰ ἡ δυστυχίαν, ποῦ ἔχουνε σάπια τὰ σωθικά μου καὶ μαραμμένη τὴ καρδιά μου, ἐνεκρῶσανε τὲς ἐλπίδες καὶ τὲς χαρὲς μου καὶ ἐσκεπάσανε μὲ αἰώνιο σκοτάδι ἀπὸ τὰ μάτια μου τὸ μέλλον... Δὲν εἶνε δύσκολο νὰ πέρασε καὶ ἀπὸ τὸ νοῦ σου ποῦ μ' ἔβλεπε πάντα σκερτικὴ καὶ λυπημένη, πῶς ἀφορμὴ τῆς λύπης μου θῆνε καὶ κάποιος ἔρωτας, ἀλήθεια;...

— Δὲ σοῦ τὸ κρύβω, καὶ νὰ σοῦ πῶ τὴν ἀλήθειαν ἐξακολουθῶ ἀκόμα νὰ ἔχω τέτοια ἰδέαν...

— Αἴ! ἔχεις ἄδικο φίλε μου, προσπαθώντας νὰ γελᾶσαι εἶπε: ἔλαβε τὸ χέρι μου καὶ μὲ φωνὴ ποῦ ἔτρεμε ἀπὸ τὴ συγκίνησι ἐξακολούθησε:

— Δὲν ἔχεις δίκην νὰ νομίζης πῶς γιὰ νὰ λυπᾶται μιὰ νῆα 'ς τὴν ἡλικίαν τῆ δικῆ μου, ἀφορμὴ τῆς λύπης τῆς καὶ τῆς μελαγχολίας τῆς, πρέπει νᾶνε ὁ ἔρωτας, γιατί ἔχεις ἔμπροστὰ σου ἐμὲ...

Θὰ σοῦ πῶ τὸν πόνο τῆς καρδιάς μου σὰν νᾶσαι ἀδελφός μου. Εἶμαι εἴκοσι χρονῶν καὶ ὅμως αἰσθάνομαι τὸ βάρος ὀδύνης! γιατί ἡ δυστυχίαν μου εἶνε τόσο πολὺ καὶ μεγάλες, ποῦ ἔχουνε κομμένα τὰ φτερά τῶν ἐλπίδων μου καὶ σέρνομαι ἀπελπισμένη 'ς τὴ ζωὴ, λησμονημένη ἀπὸ τὸν κόσμον!... Ὅσο ἐζοῦσαν οἱ γονεῖς μου καὶ τ' ἀδελφία μου ἤμουνα εὐτυχησμένη καὶ ἐγὼ. Ἐβλεπα τὰ πάντα νὰ γελᾶνε καὶ ἡ καρδιά μου ἄνοιγε 'ς τὲς χαρὲς καὶ τὲς ἐλπίδες. Μὰ ὅταν ὁ θάνατος κατέβασε ὅλους τοὺς ἀγαπημένους μου σκληρὰ 'ς τὸν τάφο καὶ ἔμεινα σὰν τὸ ἔρημο πουλί, εἶδα γύρω μου σκοτεινιὰ καὶ ἀπελπισίαν! Ἡ χαρὰ καὶ τῆς ζωῆς οἱ πόθοι ἐρύγανε ἀπὸ τὴν καρδιά μου, τὸ γέλοιο ἐσθύστηκε ἀπὸ τὰ χεῖλη μου καὶ ἔλαβα γιὰ κληρονομίαν γιὰ ἐκεῖνον ποῦ λένε μέλλον δάκρυα μονάχα καὶ στεναγμούς!...

Τὰ μάτια τῆς ἐτρέχανε ἀκράτητα καὶ στενάζοντας μοῦ λέει:

— Πῶς λοιπὸν νὰ μὴν πιθυμῶ τὸ θάνατο ποῦνε ἡ μόνη μου ἐλπίδα, γιὰ ν' ἀπαλλαγθῶ ἀπὸ τέτοια ζωὴ;... Γιατὶ καὶ ἂν ζω τί καταλαβαίνω; τί;... ἀφοῦ δὲν καταδέχεται κανεὶς νὰ σηκώσῃ τὸ βλέμμα καὶ νὰ δώσῃ προσοχὴ σὲ μιὰ ὄρφανή, παντέρμη κόρη, χωρὶς ἀδελφία, χωρὶς οἰκογένεια καὶ φιλίαν;... Ἄχ! πῆς μου τώρα ἔγω δίκην νὰ λέω πῶς ὅταν πεθάνω δὲ θὰ μὲ θυμᾶται κανεὶς, ἀφοῦ ζωντανὴ δὲν ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ σηκώσω τὸ βλέμμα γιὰ νὰ ἰδῶ καὶ νὰ χαρῶ τὸν κόσμον ποῦ μὲ φεύγει καὶ μ' ἀποστρέφεται;...

Τὴν ἐπνιξε τὸ παράπονο καὶ ἐσκέπασε μὲ τὰ χεῖρα τὸ πρόσωπο.

Ἐδάκρυσα καὶ ἐγὼ, τὴν ἄφισα παραδομένη 'ς τὴ λύπη τῆς καὶ ἔφυγα δίχως νὰ τῆς πῶ λέξι. Μὰ καὶ τί νὰ τῆς πῶ!

Ἀπὸ τότε πέρασε ἕνας χρόνος καὶ ἡ ἄτυχῃ Ἄννα ποῦ ὅλο ἐμαραινότανε καὶ ἔλυωνε σὰν τὸ κερί, ἐπέσε κατακρήβατα καὶ δὲν τῆς μένανε παρὰ λίγες μέρες ζωὴ! Παραστάθηκα 'ς τὲς τελευταῖες τῆς στιγμὲς καὶ ἐκεῖ ποῦ γνώρισε τὸ θάνατό τῆς καὶ μοῦ ἔσφιγγε τὸ χέρι καὶ μὲ κύτταζε εὐγνώμονα, καὶ ἀνάδευαν τὰ χεῖλη τῆς σὰν νᾶ-

θελε νὰ μ' εὐχαριστήσῃ, τὴν φίλησα 'ς τὸ μέτωπο, τὸ κατάβρεγο ἀπὸ κρῖο ἰδρωτα καὶ τῆς εἶπα:

— Μὴ λυπᾶται, Ἄννα, γιατί θὰ σὲ θυμᾶται ἕνας ὅσο ζῆ. Ἐγὼ θὰ σ' ἔχω αἰώνια 'ς τὴ μνήμη μου...

— Καὶ ἐκράτησα, φίλε μου, καὶ κρατῶ, ὅπως εἶδες, τὴν ὑπόσχεσι ποῦ ἔδωσα 'ς τὴν κακοροϊκὴν νῆα!...

ΑΝΕΡΕΑΣ Α. ΑΒΟΥΡΗΣ

Ο ΠΥΡΓΟΣ ΤΟΥ ΑΛΗ ΦΑΡΜΑΚΗ

ΚΑΙ

Ο ΓΕΡΩ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ

III

Ὑπὸ τοιούτων δεσποτικῶν ἀρχῶν κατεχομένου τοῦ Ἄλη Φαρμάκη καὶ πειρωμένου νὰ καταστῇ κύριος τῶν ἐκ τῆς τουρκικῆς ὑπηρεσίας, κατὰ τὸ ἔτος 1808 ὡς ἀναφέρει ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασί του, ὁ Βελῆ πασᾶς ἠπειλεῖ τοῦτον εἴτε τὸν πύργον νὰ παραδώσῃ εἰς αὐτόν, εἴτε ὁ ἴδιος νὰ μεταβῇ πρὸς τοῦτον, εἴτε ὡς ὁμήρους νὰ στείλῃ τοὺς υἱοὺς του. Κατὰ τὸν Θεόδωρον Κολοκοτρώνην ὁ Βελῆ πασᾶς ἐν τοῖς κατὰ τοῦ Φαρμάκη κινήμασί του ἐξηρεθίζετο ὑπὸ τῆς οἰκογενείας τῶν Δηληγιάννηων, οἵτινες ἐπιδιώκοντες τὴν κατάρριψιν τῆς δυνάμεως τοῦ Ἄλη Φαρμάκη καθυπέβαλον εἰς τὸν Βελῆν τὴν τοῦ πύργου καταδράσιον. Ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης συνεδέετο μετὰ τοῦ Ἄλη Φαρμάκη δι' οἰκογενειακῆς φιλίας. Ὁ πάππος δηλαδὴ τοῦ Ἄλη Φαρμάκη εἶχε φιλικὰς σχέσεις πρὸς τὸν πάππον τοῦ Κολοκοτρώνη Ἰωάννην. Μετὰ τὸν φόνον ἀμφοτέρων, ἡ φιλία διετηρήθη εἰς τοὺς υἱοὺς καὶ οὕτως ὁ πατὴρ τοῦ Φαρμάκη καὶ ὁ τοῦ Κολοκοτρώνη συνεδέοντο πάλιν διὰ φιλίας ἥτις καὶ μετεδόθη εἰς τοὺς υἱοὺς τούτων τὸν τε Θ. Κολοκοτρώνην καὶ τὸν Φαρμάκην. Ἀποβλέπων οὕτως εἰς τὴν διασωθεῖσαν πατρικὴν φιλίαν, ἔγραψε πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ὡς ἐξῆς.

Φίλε πατριεῖ,

«Ὁ Βελῆ πασᾶς ἐτοιμάζεται νὰ με βαρέσῃ καὶ ἂν εἶσε φίλος νὰ ἔλθῃς νὰ με βοηθήσῃς».

Ὁ Κολοκοτρώνης λαθὼν τὴν σημείωσιν ταύτην τοῦ Ἄλη Φαρμάκη ἀπήντησε πρὸς τοῦτον ὅτι κατὰ τὴν γνώμην του θὰ τὸν βλάψῃ τώρα διὰ τῆς παρουσίας του, διότι καὶ σκοπὸν ἂν δὲν ἔχη ὁ Βελῆς νὰ ἐκινήσῃ κατ' αὐτοῦ, πληροφορούμενος ὅτι ὁ Κολοκοτρώνης μεταβάινει, τότε πραγματικῶς θὰ ἐξεκίνηι: συνεβούλευε δὲ τοῦτον νὰ ἀποφύγῃ τὴν σύγκρουσιν, ἐπιφυλασσόμενος ἂν τῶ ὄντι ἐπέλθῃ κατ' αὐτοῦ τουρκικὴ δύναμις ὑπὸ τὸν Βελῆν, νὰ σπεύσῃ. Αἱ δυνάμεις ὄντως ἐξεκίνησαν καὶ τότε ὁ Ἄλη Φαρμάκης γράφει ἐκ δευτέρου πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην ὅτι: αἱ δυνάμεις ἐξεκίνησαν καὶ ἤδη εἶνε καιρὸς νὰ δοκιμάσῃ τὴν φιλίαν του. Ὁ Κολοκοτρώνης εὐρισκόμενος ἐν Ζακύνθῳ καὶ λαθὼν τὴν δευτέραν ταύτην ἐπιστολὴν ἠτοιμάσθη μετὰ ἑκατὸν ἀνδρῶν.

Ἡ Ζάκυνθος ἦτο τότε ὑπὸ τὴν Γαλλικὴν κατοχὴν, ἥτις ἠμπόδισε τὸν τε Κολοκοτρώνην καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἀνδρας νὰ μεταβῶσιν· ἀλλ' οὕτως προβαλὼν εἰς τοὺς Γάλλους τὴν ὑπόσχεσίν του τὴν ὅποια δὲν ἠδύνατο νὰ παραβῇ ἀφέθη μὲν οὗτος νὰ μεταβῇ, τῶν ὑπ' αὐτὸν δ' ἀνδρῶν πλὴν δέκα καὶ ἐξ ἐμποδισθέντων. Οὕτως ἐν ὄλῳ δέκα καὶ ἐπτὰ μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνη διεπεραιώθησαν ἐκ

Ζακύνθου εἰς τινὰ τῆς Κυλλήνης θέσιν ὀνομαζομένην Κοτίχι καὶ διηυθύνθησαν πρὸς τὸ Μοναστηράκι. Φαίνεται δ' ἐκ τῶν ὑστέρων ὅτι ὁ Κολοκοτρώνης διερχόμενος τοῦ Λάλα ἐστρατολόγησε καὶ ἐκεῖ ἄνδρας.

Τὴν ἰδίαν ἡμέραν καθ' ἣν ἔφθανεν ὁ Κολοκοτρώνης εἰς Μοναστηράκι κατέφθانون καὶ περὶ τὰς 8000 Τούρκοι μετὰ τεσσάρων τηλεβόλων, ἀλλ' ὁ Κολοκοτρώνης μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν διαλαθῶν τὴν προσοχὴν διήλθε νυκτὸς διὰ μέσου τούτων. Ὁ Ἀλῆ Φαρμάκης εἶχε μόνον 400 ἄνδρας, ἐξ ὧν ἀπέμειναν εἰς αὐτὸν μόνον 90 τῶν λοιπῶν ὑπὸ φόβου ἀποχωρησάντων. Τὴν πρωΐαν ἤρχισεν ἡ κατὰ τοῦ πύργου προσβολή ἣτις εἰς οὐδὲν κατέληξεν. Ὁ Βελῆ πασᾶς μετὰ τριάκοντα ἡμέρας προέτεινε συμβιβασμὸν, ὡς πρῶτον ὄρον ἀναγράφων τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ Φαρμάκη παράδοσιν τοῦ Κολοκοτρώνη, καὶ ὑπισχνόμενος ἀμνηστειάν καὶ τὴν τοῦ πύργου διατήρησιν. Εἰς τὴν πρότασιν ταύτην ὁ Φαρμάκης ἀπεκρίνατο ὅτι δὲν θεωρεῖ γενναῖον καὶ τίμιον ἔργον νὰ παραδώσῃ φίλον σπύσσαντα ἐκ τῶν νήσων πρὸς βοήθειάν του. Ἐπὶ τῆς ἀπαντήσεως ταύτης μᾶς δισώθη τὸ ἐξῆς εἰς γλωττῶν ἀλβανικὴν ἄσμα.

Γκίθ' μπότα λε τα θὸν
ου(ν) σὲ γιάπ Κολοκοτρών
Γιάμ' Ἀλῆ Φαρμάκη ου
κι' ἐσπίε γκιαν(ι)ε γκερ(ν) τε γλιού.

Δηλαδή—Ὁλος ὁ κόσμος νὰ τὸ εἰπῇ ἐγὼ δὲν δίδω τὸν Κολοκοτρώνη. Εἶμαι ὁ Ἀλῆ Φαρμάκης, ἐγὼ ὅπου ἄγω τὸ αἷμα ὡς τὸ γόνα.

Μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τοῦ συμβιβασμοῦ ἡ προσβολὴ ἐπανελήφθη περὶ τὴν ἐσπέραν τῆς ἐπαναλήψεως ὁ Ἀλῆ Φαρμάκης συνεκάλεσε συμβούλιον πρὸς ὃ διακίνησε τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ Βελῆ ὅπως παραδοθῇ εἰς τοῦτον ὁ Κολοκοτρώνης· ἀλλὰ πάντες οἱ ἐν τῷ συμβουλίῳ ἐκείνῳ προετίμησαν τὸν θάνατον μᾶλλον ἢ τὴν παράδοσιν. Μετὰ 64 ἡμέρας ἀπὸ τῆς πρώτης προσβολῆς ἔθεσαν πῦρ εἰς τὴν πυριτιδαποθήκην ὅπως ἀνατινάξωσι τὸν πύργον καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ· ἀλλ' εὐτυχῶς καὶ τοῦτο εἶχε προβλέψει ὁ Κολοκοτρώνης καὶ οὐδὲν τὸ πῦρ ἐκεῖνο ἀποτελεσμα ἐπέφερεν, διότι ἀνασκαφείσης τῆς πέριξ τῆς πυριτιδαποθήκης γῆς εἰς βάθος 3 1/2 πήχεων, ἐπὶ τῷ σκοπῷ ὅπως εἰς τὸ βάθος ἐνεδρεύσωσι καὶ συλλάβωσι τοὺς ἀναφλέκτας, εὐρυθεντος τοῦ πέριξ χώρου καὶ ἀνασκαφέντος, ἐξηπλώθη ἡ δύναμις τῆς πυριτίδος μὴ περιορισθεῖσα περὶ τὸν πύργον καὶ οὕτω γῶμα μόνον ἀνετινάχθη, ὅπερ καὶ πάλιν ἐπέσεν ἀνατιναχθὲν εἰς τὴν πυριτιδαποθήκην μὴ ἐπελθούσης βλάβης εἰς τὸν πύργον. Οἱ Τούρκοι ἤλπισαν ὅτι ὁ πύργος θὰ ἀνετρέπετο βεβαίως καὶ ἀπεμακρύνθησαν, ὅπως μὴ ὑπὸ τὰς πέτρας ταφῶσιν· οἱ δὲ ἐκ τοῦ πύργου ὑπὸ χαρᾶς ἐπυροβόλησαν.

Σίβηατο πλιά στὸν πόλεμο
Μὲς τὸ Μοναστηράκι
Βάστα μωρ' Ἀλῆ Φαρμάκη
Μὲ τὸν Κολοκοτρωνάκη
Πέφτουν τὰ βόλια σὰ βροχή
Κολοκοτρώνη Θεοφρή
Πολεμοῦν καὶ πολεμῶνε
Καὶ τοὺς Τούρκους τοὺς νικᾶνε.

Ἐν διαστήματι 65 ἡμερῶν κατὰ τὸν Κολοκοτρώνη ἔρριψαν 3734 τηλεβολισμοὺς καὶ ἰδόντες ὅτι οὔτε τηλεβόλα, οὔτε ἀνάφλεξις καὶ ἀνατινάξις ἰσχυρὰν κατὰ τοῦ

πύργου ἐζήτησαν καὶ πάλιν συμβιβασμὸν. Οἱ Τούρκοι προέβηλον εἰς τὸν Ἀλῆ Φαρμάκην τί οὗτος ἐξῆτε πρὸς καταπάυσιν τῶν ἐγθροπραξιῶν, οὗτος δὲ προέβλεπε τοὺς ἐξῆς ὄρους. 1ον) Νὰ μὴ καταδαφισθῇ ὁ πύργος. 2ον) Ὁ Κολοκοτρώνης νὰ μεταβῇ ἀδεῶς εἰς Ζακύνθον διδομένων εἰς τοῦτον ἐνεχύρων ἀσφαλείας. 3ον) Ὁ Ἀλῆ Φαρμάκης νὰ μείνῃ ἐν τῷ πύργῳ μέχρις οὗ λάβῃ ἐπιστολὴν παρὰ τοῦ Κολοκοτρώνη ὅτι ἐπεβιβάσθη ἀσφαλῶς καὶ τότε νὰ ἐξέλθῃ οὗτος τοῦ πύργου καὶ παρουσιασθῇ εἰς τὸν Βελῆ πασᾶν.

Οἱ ὄροι οὗτοι συνεφωνήθησαν μεταξύ τῶν ἀρχηγῶν ἀλλ' οὐχὶ καὶ κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Βελῆ πασᾶ καὶ τὸ πρακτικὸν συμβιβασμοῦ ἐνόρκως ὑπεγράφη. Τὴν ἐπομένην ὁ Κολοκοτρώνης ἀνεχώρησε μετ' ὄλων τῶν ἐκ τοῦ Λάλα ἀνδρῶν του, καὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀλῆ Φαρμάκη, λαθῶν ὡς ἐνέχυρον ἀσφαλείας τρεῖς τῶν καλλιτέρων, ἐπὶ τῇ συμφωνίᾳ ἂν προσβληθῇ ὁ Κολοκοτρώνης καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ οὗτοι νὰ φρονέωνται. Φθᾶσας ὁ Κολοκοτρώνης εἰς Λάλα ἀφῆκεν ἐκεῖ τοὺς τε Λαλαίους ὀπαδοὺς εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Ἀλῆ Φαρμάκη καὶ διηυθύνθη πρὸς τὴν Γαστούνην.

Ἐν τοσούτῳ οἱ ὄροι τῆς συνθήκης ἐγένοντο γνωστοὶ εἰς τὸν Βελῆ πασᾶν, ὅστις παροργισθεὶς διέταξε τὴν σύλληψιν τοῦ Κολοκοτρώνη. Ἡ διαταγὴ τῆς συλλήψεως ἔφθασεν εἰς τὸν Ἰμβραήμ ἀγᾶ ἐξαδελφον τοῦ Φαρμάκη βουϊβόδαν· ὁ Ἰμβραήμ ἀναγνώσας τὴν διαταγὴν καὶ θέλων νὰ ἐξαπατήσῃ τὸν ἀπεσταλμένον εἶπε πρὸς αὐτόν, «Ἡμεῖς δὲν γνωρίζομεν τὴν τουρκικὴν, ἀλλὰ πήγαίνε εἰς τὴν Γαστούνην· ἐκεῖ εἶνε κριτὴς καὶ βουϊβόδας καὶ ὅ,τι διατάσσει ὁ Βεζύρης ἡμεῖς τὸ ἐκτελοῦμεν».

Οὕτω πως ἐξαπατηθέντος τοῦ ἀπεσταλμένου ὁ Κολοκοτρώνης ἔχων καὶ τὰ πρὸς ἀσφάλειάν του ἐνέχυρα καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Ἰμβραήμ ἀγᾶ ἐπορεύθη εἰς Πυργί καὶ ἐπιβιβάσθεις ἀσφαλῶς ἀπέλυσε τοὺς ὀμήρους καὶ ἀπέστειλε πρὸς τὸν Ἀλῆ Φαρμάκην ἐπιστολὴν δηλῶν, ὅτι ἐπεβιβάσθη ὑγιῆς. Τὸ Πυργί ἀπέχει τοῦ Πύργου δύο ὥρας καὶ τῆς Γαστούνης ἐξ, τῆς ἀποστάσεως λογιζομένης κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους. Μόλις ἦσαν εἰς ἀπόστασιν δύο μιλίων καὶ Τουρκικαὶ δυνάμεις ἐκ Γαστούνης κατέλαβον τὸ Πυργί, ἀλλ' ὁ Κολοκοτρώνης εἶχεν ἀπομακρυνθῆ (ἀκολουθεῖ)

NEA BIBLIA

Συγγραμματος ἀξιολόγου καὶ ὑπὸ ἱστορικὴν ἔποψιν πολυτίμου ἀγγέλεται ἡ προσεχὴς ἐκδοσις. Ὁ κ. Κ. Σπανοῦδης ἐγκύβας φιλοπόνως εἰς τὴν μελέτην τῆς βυζαντινῆς ἀρχαιολογίας συνέγραψεν ἐκτενῆ μονογραφίαν περὶ τῆς Μονῆς Δαφνίου καὶ τὸ ἔργον τοῦτο φέρων ὅλην τὴν εἰς τοιοῦτου εἶδους συγγραμματα ἀπαριζομένην ἀριότητα καὶ πλουτισμένον μὲ ὠραίας εὐρωπαϊκᾶς εἰκόνας, ἐκδίδεται μετ' οὗ πολὺ. Ἀποσπάσματα τῆς ἐν λόγῳ μονογραφίας ἐλπίζομεν νὰ δημοσιεύσωμεν προσεχῶς.

Τὴν ἀντιπροσωπεῖαν τῆς «Ἀττικῆς Ἰριδος» εὐγενῶς ἀνεδέχθησαν οἱ κάτωθι κύριοι.

Ἐν Χαλκίδι ὁ κ. Δημ. Α. Στεφάνου.
Ἐν Ἄρτη οἱ Ἀδελφοὶ Α. Καζαντζῆ.
Ἐν Ἀγχιάλῳ ὁ κ. Γεώργ. Τσακίρης.
Ἐν Βάρνῃ ὁ κ. Ε. Ξανθόπουλος.
Ἐν Γιουργέβῳ ὁ κ. Γεώργ. Φουρναράκης.
Ἐν Βουκουρεστίῳ ὁ κ. Εὐστ. Γ. Γαλάττης.
Ἐν Κωνσταντζᾶ ὁ κ. Νικ. Δημητρακάκης.
Ἐν Βραΐλα ὁ κ. Γεώργ. Κοντούρης.
Ἐν Τούλτσᾶ ὁ κ. Γεώργ. Κοντόπουλος.
Ἐν Ὀδησσῷ ὁ κ. Ἄνδρ. Β. Κουμαριανός.
Ἐν Σουλινᾶ Νικόλαος Ι. Κυριακίδης.